БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 163 (8383)
ИЮЛИИН 12
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хонидые ороондо оруулха хэрэг һайнаар эмхидхэхэ

Хонидой тоо толгойе олошоруулха, нооһо бүри ехээр хайшалдаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, республикымнай колхоз болон совхозууд шэнэ жэл гаратар хоёр зуугаад мянган толгой хурьга абаха гэжэ шиидээ һэн. Абаһан энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ, эды шэнээн эхэ хонидые июль һара соо арга бэшэ ороондо оруулжа дүүргэхэ тушаа хаа хаанагүй оролдолго гаргагдаха байгаа.

Теэд, мүнөө дээрээ энэ шухала хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябажа байна. Тээсгэн республикын хүдөө ажахын Министерство, энээн тушаа Хориин МТС-эй, тэрэнэй харьяата колхозуудай хүдэлмэриие шалгажа үзөө. Тиихэдэнь тэндэ хонидые зунай эхин һарануудта ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудые зүбөөр хүдэлгэхэ хэрэг яаха аргагүй муугаар эмхидхэгдэһэн байшоо.

Хориин МТС-эй харьяата колхозуудайнь олонхинь мүнөө хүрэтэр хонидые ороондо оруулхаһаа байтагай хурьгадһааншье һалгаагүй байха юм. Хусануудынь илгагдажа һайн эдеэлүүлгэ, харууһанда табигдаагүй, үрэ хүрэнгынь шанар шалгагдаагүй байһаар. Тиимэһээ тэдэнь тамир муутай, ороондо ябахаар бэшэ байшоо. Искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнууд һайса бэлэдхэгдээгүй, тэндэ хүбэн, марли, вазелин, спирт гэхэ мэтын шухала зүйлнүүд дутамаг байһаар.

Тиин Хориин МТС-эй харьяата колхозууд энэ жэлдэ хурьгадаа олоор үхүүлһэн, хонидоо олоор һубайруулһан байна. Тэрэ шалтагаанаар эндэхи колхозуудта 100 эхэ хонин бүриһөө оройдоо 61,5 хурьган түлжүүлэгдэһэн байна ха юм.

Хони үсхэбэрилгөөр иимэ хангалтагүй байдалда оробошье МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, нэн түрүүн МТС-эй главна зоотехник нүхэр Полусуров, главна ветеринарна врач нүхэр Михайлов гэгшэд уялгата ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандажа, энэ шухала хэрэгые зүндэнь орхижорхиһон байна. Ядахадаа тэдэнэр харьяата колхозуудтаа хүдэлдэг зоотехнигүүдые, техник-үрэжүүлэгшэдые суглуулжа, тэдэнэй ямар аргаар энэ ажалаа хэхэ тухай зүбшэжэ хөөрэлдөөгүй. Эдэ бүгэдэһөө боложо, МТС-эй харьяата колхозуудта июлиин эхеэр оройдоо 38 хонин үрэжүүлэгдэһэн байгаа. Иимэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһанайнгаа түлөө нүхэр Полусуров хүдэлмэриһөө тон зүбөөр гаргагдаһан байна.

Мүн хонидые энэ һарада ороондо оруулжа, шэнэ жэл гаратар түл абаха гэһэн гүрэн түрын удха шанартай хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандаха ябадал Сэлэнгын, Цагаан-Усанай, Погранична болон бусад хэдэн МТС-үүдэй харьяата колхозуудта үзэгдэнэ. Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата Сталинай нэрэмжэтэ, Ёнхорой «Октябрь» колхозуудта мүнөө хүрэтэр нэгэшье толгой хонин үрэжүүлэгдээгүй байһаар. Тиин Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо һубайрһан, хурьгаяа үхүүлһэн хонидой тоо бүхы эхэ хонидойнь дүрбэнэй нэгэ хуби шахуу болоно.

Сэлэнгын МТС-эй харьяата колхозуудта, илангаяа Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнууд муугаар түхеэрэгдэнхэй, зарим пунктнуудтань агаарай хүйтэн халууниие хэмжэхэ градусник байхагүй, хусадынь рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэнэгүй, мүнөө хүрэтэр тэдэндэ үндэгэ болон бусад хэрэгтэй зүйл үгтэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые мэдэжэ байбашье, аймагуудай партийна болон советскэ органуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, партиин айкомуудай инструкторска группануудай эрид шанга хэмжээ абаагүй байдагынь гэмшэлтэй.

Орой боложо, декабрь һарада хурьга абахын түлөө хонидые ороондо оруулха саг тон богонихон—ойройдоо хахад һара үлэбэ. Тиигэбэшье, энээн тушаа хараалһан түсэбөө дүүргэхэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй нангин уялга болоно. Илангаяа мүнөө үедэ партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгэй манай хүгжэлтэдэ һаад ушаруулха гэһэн һэдэлгын бута сохигдоод, партиин ЦК-гэй июньскэ Пленумэй тогтоолые бүхы советскэ арадай һайшаан дэмжэжэ байхада, мүн колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай ажахынуудай хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ уялгата ёһоор тушаалгые болюулха гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол абтаад байхада хамтын ажахын иимэ шухала кампаниие амжалтатайгаар үнгэргэхэдэ ямаршье һаад байхагүй.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, зооветеринарна мэргэжэлтэдэй, бүхы хонишодой зорилго юуб гэхэдэ энээхэн үлэһэн хахад һара соо шадаал һаа олон хонидые үрэжүүлжэ, шэнэ жэл гаратар абахаар хараалһан хурьгадайнгаа тоо хүсөөхэ хэрэг болоно. Тиимын түлөө искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай хүдэлмэриие үдэр бүриин хиналтада абажа, тэдэниие бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэй. Хусануудые рационой ёһоор эдеэлүүлжэ, тусхай харууһанда табиха, мүн эхэ хонидые һайса бэлшээхэ, нэмэлтэ ногоон тэжээл, таряа талханай зүйл тэдээндэ эдюулхэ шухала.

Ажахын энэ шухала хэрэгые партиин айкомууд, тэрэнэй инструкторска группанууд, колхозуудай, совхозуудай партийна эхин организацинууд үдэр бүриингөө анхаралда абажа, зунай эхин һарануудта хонидые ороондо оруулха түсэбөө таһалдуулжа, харюусалгүйгөөр хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ зохихо хэмжээ абаха, энэ кампаниие амжалтатайгаар үнгэргэхэ уялгатай.

Мүнөөнэй Москва. ВСХВ-дэхи «Арадуудай хани барисаан» гэжэ фонтанай дэргэдэ.
ТАСС-эй фотохроника.

Бурят-Монголой бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые халуунаар дэмжэнэ

Зүб абтаһан шиидхэбэри

Агууехэ Ленин багшын зааһан замаар арад олоноо хүтэлжэ, ерээдүйн бүри жаргалта байдал байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан Коммунистическэ партиин ажал-ябуулгада һаад түбэг ушаруулха һэдэлгэтэй байһан Маленковой, Молотовой, Кагановичын партида харша бүлэг тушаа партиин Центральна Комитедэй июньскэ Пленумэй тогтоолые Закамен нютагай колхознигууд бүри мүһэн һайшаана. Мүнөө хаа хаанагүй колхозуудай центр, хүдөөгэй холо ойрын гүүртэ отарануудаар партиин июньскэ Пленумэй тогтоолые ханалгатайгаар зүбшэн хэлсэжэ, һайшаан дэмжэхэ гэһэн резолюцинуудые баталан абана.

Тиихэ зууратаа колхознигуудай болон алба хаагшадай ажахынуудай хүдөө ажахын продуктнуудые уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалга саашадаа болюулха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолтой танилсахадаа Закаменай колхознигууд парти, правительствынгаа арад олоной ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө анхарал оролдолго гаргадагые онсо тэмдэглээ.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо артелиин олон гэшүүдэй хамтын суглаан болоо. Тус суглаан дээрэ партиин айкомой секретарь нүхэр Цубанов, мүн республикын Культурын министр нүхэр Жалсабон гэгшэд байлсажа, партида харша бүлэг тухай партиин ЦК-гэй июньскэ Пленумэй тогтоолтой, мүн хүдөө ажахын продуктнуудые тушаалгые болюулха тухай парти, правительствын гаргаһан шиидхэбэритэй сугларагшадые танилсуулаа.

— Партида харша бүлэг тушаа тон зүб шиидхэбэри партиин Центральна Комитет абаа, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев хэлээд, — коммунизм байгуулхын, эб найрамдал сахихын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байһан бата бэхи нэгэдэлтэй коммунистическэ парти, советскэ арад хоёрые Ленинэй үнэн замһаа зайлуулан хадуурулха ямаршье хүсэн байхагүй. Колхозно таряашад, малшадай ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө партиин хододоо оролдодогые бидэ мэдэнэбди. Һүүлэй үедэ парти, правительствын бэелүүлһэн тогтоолнуудай ашаар хүдөө нютаг, колхозууд, жэшээлхэдэ, манайшье колхоз танигдахаар бэшээр хүгжөө, колхознигуудай баян тэниглэн ажаһуудалтай болоно. Мүн энэ анхарал оролдолгын үшөө нэгэ гэршэ—колхознигууд болон алба хаагшадай ажахынуудай хүдөө ажахын продукци уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалгые болюулха тухай тогтоол мүн лэ. Энэ тогтоолой харюуда колхозойнгоо ажахые улам һайнаар хүгжөөхэ, гүрэндөө бүри ехээр хүдөө ажалай ашаг шэмэ үгэдэг болохобди гэжэ түрэл партияа найдуулнабди,—гэжэ саашань хэлэбэ.

Һүүлээрнь үгэ абаһан колхозник Тугшинов дээрэ дурсагдагша партиин түүхэтэ тогтоолнуудые үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

—Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ хүтэлбэриин ашаар манай орон хүсэ ехэтэй, баяншье болоо. Арад зон амгалан ажал хэхэһээ гадна, амар жаргалтай баян ажаһуудаг болоо. Тиимэл хадаа дэлхэйн эгээн томо капиталистическэ гүрэн — США-е хүн бүхэндэ мяха, һү, тоһоной хүртэсын талаар хүсэхэ гэһэн гүрэн түрын удхашанартай зорилго партимнай табяа гээшэ. Тиимэл хадань бидэ колхознигууд партиингаа табиһан энэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсожо, адуу малаа арьбан гадартайгаар, ашаг шэмэ ехэтэйгээр үдхэхэ ёһотойбди.

Парти правительствынгаа ябуулдаг политикые дэмжэн һайшааһан үгэнүүдые колхозой МТФ-е даагша нүхэр Соктоев хэлээ.

— Манай малшад, һаалишад һү һаажа гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, абаһан уялгануудаа Октябриин алдарта 40 жэлэй ойдо дүүргэхээр шиидэнэ, — гэжэ мэдүүлбэ.

Суглаан дээрэ хамтадаа арбаад хүн үгэ хэлэжэ парти арад хоёрой нэгэдэлэй эбдэршэгүй бата бэхи байһые гэршэлэн харуулаа.

Мүн эдэ тогтоолнуудые зүбшэн хэлсэһэн суглаанууд Хужарта нютагта, «Дружба», «Коммунизм» колхозуудта болоо. Тиигэжэ эндэхи колхознигууд партиингаа тогтоолые зүб абтаһан шиидхэбэри гэжэ нэгэн һаналтайгаар мэдүүлнэ.

Д. Цыренов.

Тарбагатайн колхознигуудай һанамжа

Тарбагатайн аймагай Десятниково тосхоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, тэндэхи эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан июлиин 8-да боложо, тэрээндэ 370 гаран хүн хабаадаа.

Партиин айкомой бюрогой гэшүүн нүхэр Бурлаков КПСС-эй ЦК-гэй июньдэ болоһон Пленумэй тогтоолтой сугларагшадые танилсуулхадаа партида харша Г. М. Маленковой, Л. М. Кагановичын, В. М. Молотовой бүлэгэй партиин генеральна хараа шугамда эсэргүү ябуулга хэһэн тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Партида харша бүлэгэй можо боложо уршагта ябуулга хэһыень суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд тон ехээр зэбүүрхэн буруушааха зуураа, Г. М. Маленковой, Л. М. Кагановичын, В. М. Молотовой бүлэг тушаа КПСС-эй ЦК-гэй абаһан хэмжээнүүдые нэгэн һаналаар һайшаагаа. Мүн түрэл партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолдо ажалай шэнэ амжалта туйлажа, харюусахабди гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

Тосхондохи долоон жэлэй һургуулиин директор нүхэр И. А. Орлов үгэ хэлэхэдээ, партида харша бүлэгэй ябуулгые шоо үзэн зэбүүрхэжэ байһанаа мэдүүлээ. Энэ бүлэгэй уршагта муухай ябуулгада эсэргүүгээр партиин Центральна Комитедэй июньдэ болоһон Пленумэй абаһан шиидхэбэриие бидэнэр дэмжэнэбди. ЦК-гэй гэшүүдэй, гэшүүндэ кандидадуудай, партиин Центральна Шалгалтын Комиссиин гэшүүдэй бултадаа бата нэгэдэлтэй байһандань бидэнэр баясанабди. Партида харша бүлэгтэ хабаадагшад арад зоной байдал мэдэдэггүй дээрэһээ хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ эсэргүүсэдэг, манай угаа ехэ амжалтануудые мэдэрдэггүй, арад зоной хэрэглэмжэдэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг байгаа гэжэ тэрэ хэлээ.

Колхозник нүхэр Васильев партида харша бүлэгэй ябуулгые ехээр зэбүүрхэн буруушааха зуураа, Коммунистическэ партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолдо харюу болгон һү, мяха бүри ехээр абахабди, ниитынгээ адуу малда үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлдэхэбди гэжэ хэлээ.

Удаань 76 наһатай үбгэн колхозник нүхэр Вишняков үгэ абаа. Партиин Центральна Комитедэй июньдэ болоһон Пленумэй шиидхэбэриие хүсэдөөр дэмжэнэб. Манай түрэл парти арад зоной байдал улам һайжаруулха тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдаг. Хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшадай ажахынуудай хүдөө ажахын продукт уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалга болюулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй болон ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бүхы совет арад угаа ехэ һайшаалтайгаар угтаа гэжэ нүхэр Вишняков мэдүүлээ. Партиингаа энэ анхарал оролдолгодонь харюу болгон хүдөө ажахын продукт тушааха өөһэдынгөө уялгануудые августын 1 хүрэтэр дүүргэе гэжэ колхознигуудые тэрэ уряалаа.

Колхозой правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр К. Н. Степанов, колхозник нүхэр Степанов, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Григорьев, сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Пискунов болон бусад үгэ хэлэжэ, партида харша бүлэгтэ хабаадагшадай ябуулга тушаа партиин Центральна Комитедэй абаһан хэмжээнүүдые мүн лэ һайшаагаад, ажалай шэнэ амжалтануудые туйлажа КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэридэ харюусахыень колхознигуудые уряалаа.

Аймагай бусад колхозууд болон эмхи зургаануудта иимэ суглаанууд боложо байна.

Суглаанда хабаадаһан ажалшад партиин ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриие бүрин дэмжэжэ байһан тухайгаа тогтоолнуудые нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

Ажал хэрэгээрээ Совет гүрэнөө бэхижүүлхэбди

Курумканай аймагай бүхы колхозуудай, фермэ, бригадануудай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд боложо «Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай» партиин Центральна Комитедэй июньскэ Пленумэй тогтоол тухай элидхэлнүүдые тэндэхи ажалшад шагнаһан байна. Курумканай аймагай малшад, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд болон бусад бүхы ажалшад партида харша бүлэг тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй абаһан шанга хэмжээе бүрин һайшаагаад, хүдөө ажахын продукци орон дотороо элбэг ехээр абажа, Хойто Америкын Штадуудые хүдөө ажахын продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн партиин уряае амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

— Партиингаа Центральна Комитедэй ябуулжа байһан гадаадын ба дотоодын политикые һайшаан дэмжэнэб. Манай агууехэ ороной ажалша хүн бүхэнэй хүдэлһэн газартаа һайнаар, оролдосотойгоор ажаллабал коммунизм байгуулха зорилго һайнаар бэелүүлэгдэхэ юм. Эгээл тиимэһээ хонидойнгоо тооё олошоруулха, нооһо ехээр абадаг болохо зорилгоёо дүүргэхын тулада би отарынгаа хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр түсэбһөө гадуур хонидтоо 100 центнер үбһэ хуряахаб гэһэн уялга абаад, та бүгэдые уряалнаб, — гэжэ Барханай сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цыденов Цыдып суглаан дээрэ хэлэбэ.

Тус колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын үбһэ хуряалгын 6 звеногойхид нүхэр Цыденовэй уряае дэмжэжэ, тус бүридөө зуу зуун центнер үбһэ түсэбһөө гадуур хуряаха уялга абаа.

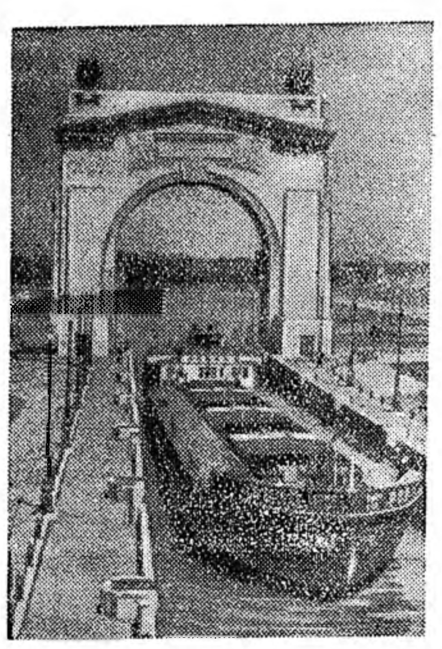
Энэ колхозойхид шэнэ жэлэй гаратар хонидоо хэнзэлүүлхын тулада 200 эхэ хони ороондо оруулаад байна.

Мүн Сталинай, Кировэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүдэй суглаан боложо, тэндэ байлсаһан колхознигууд партиин июньскэ Пленумэй тогтоолые бүри мүһэн һайшааба. Манай партиин ЦК-гэй хүдөө ажахы тушаа бэелүүлжэ байһан политика тон зүб гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

— Бидэ колхознигуудай ажабайдалые бүри үнэр баян болгохын түлөө оролдожо байһан парти, правительстводаа баяр хүргэхэ зуураа, манай бригада энэ жэлдэ 40 байрын гэр, культбаза, олон бани бариха уялга абанабди,—гэжэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригадын бригадир М. Хубраков хэлээ.

Иигэжэ курумканайхид ажал хэрэгээрээ партиингаа ЦК-гэй Пленумэй тогтоолдо харюусана.

Волго-Донской каналай 5 жэлэй ойдо

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ровно» гэжэ өөрөө ябадаг баржа № 3 шлюзын камера соо ябана.

Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци Прага ерээ

ПРАГА, июлиин 10. **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци июлиин 10-да тусхай поездоор Чехословакиин ниислэл хото Прага ерээ. КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын Нэгэдэхи орлогшо Н. С. Патоличев, Украинын КП-гэй ЦК-гэй секретарь О. И. Иващенко, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ В. В. Гришин, Чехословакида байдаг СССР-эй элшэн сайд И. Т. Гришин гэгшэд Советскэ Союзай партийно-правительственна делегацида оролсоно.

Советскэ Союзһаа ерэһэн айлшадые угтахаяа Советскэ Союз Чехословаки хоёрой хилэ дээрэ ошоһон, Чехословакиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй болон Чехословакиин правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд А. Новотный, В. Копецкий, Р. Барак, И. Гендрих, В. Давид, П. Давид, Р. Стрехай болон бусад советскэ айлшадтай сугтаа Прага ерэлсээ.

Чехословакиин Республикын ниислэл хотын ажалшад советскэ айлшадые урма баяртайгаар, үнэн зүрхэнһөө халуунаар угтаба.

Чехословакиин Республикын Президент А. Запотоцкий, Правительствын Түрүүлэгшэ В. Широкий болон Чехословакиин бусад хүтэлбэрилэгшэд вокзал дээрэ советскэ партийно-правительственна делегациие угтажа байгаа.

Чехословакиин болон Советскэ Союзай тугуудаар вокзал шэмэглэгдэнхэй байба. Айлшадые угтахын тулада хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа. Вокзалай урдахи талмай дээрэ сугларһан Прагын олон мянган ажалшадай урда Чехословакиин Республикын Президент А. Запотоцкий болон КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев үгэнүүдые хэлээ.

Нүхэр А. Запотоцкий Советскэ Союзай партийно-правительственна делегацитай уулзаба

ПРАГА, июлиин 10. **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци июлиин 10-да Прагын Кремльдэ тусхай уряалаар ошожо, Чехословакиин Республикын Президент нүхэр А. Запотоцкий гэгшэтэй уулзаа. КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо Н. С. Патоличев, Украинын Коммунистическэ партиин ЦК-гэй секретарь О. И. Иващенко, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ В. В. Гришин болон Чехословакида байдаг Советскэ Союзай элшэн сайд И. Т. Гришин гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

Чехословакиин Коммунистическэ партиин болон Чехословакиин Республикын правительствын түлөөлэгшэд Р. Барак, Я. Доланский, З. Фирлингер, В. Копецкий, А. Новотный, В. Широкий, А. Запотоцкий болон бусад Чехословакиин талаһаа хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхын түлөө тэмсэе!

Зунай зүлгэ ногоон дээрэ үхэр малаа үдэр һүнигүй адуулжа, өөхэтэй, гадартай, һү шэмэ ехэтэй болгое!

☆ ☆

Заиграйн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо нүхэр Шигина Е. В. 11 жэлэй туршада гахайшанаар худэлмэрилнэ. Мүнөө 12 эхэ гахай даажа абаад харууһална. Энэ жэлдэ нүхэр Шигина гахайгаа хоёр дахин түрүүлжэ, тус бүриһөө 14 поршоонхо абажа түлжүүлхэ уялга абаа һэн. Мүнөө эхэ гахай бүриһөө 10 поршоонхо абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. В. Шигина гахайнуудаа эдеэлүүлжэ байна.

З. Веснинагай фото.

Холын бэлшээридэ малаа таргалуулна

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз жэл бүри гүрэндэ тушаагдаха хэдэн зуун эбэртэ бодо малаа, хонидоо холын бэлшээридэ адуулжа таргалуулдаг юм.

Энэ колхозой холын бэлшээри Юрөө, Борьёогой уужам талаар, Хамар Дабаанай хормой, ташалангуудаар байдаг. Тэндэ һоно батаганааншье үгы, тунга һайхан ногоонь хүнэй нюдэ баясуулдаг. Хагда ногоогоор баялиг газарта мал бэлшээхэдэ, гайхалтай түргэнөөр таргалдаг юм. Тиин малые хүбшэлиг, холын бэлшээридэ гаргажа таргалуулхын тулада ажал хэрэгээ һайса мэдэхэ хэрэгтэй. Дүй дүршэлтэй, түрүү малшадаа колхозой правлени тэндэ эльгээдэг.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой холын бэлшээринүүдэй нэгэн болохо Эхиртэ гэжэ нютагта һуурижаһан Дымбрыл Лопилов, Д. Цыреторов, Санжит Нимаева гэгшэдэй гүүртые абаад үзэе. Эдэ нүхэд хэдэн олон жэлдэ мал ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ яһала ехэ дүй дүршэлтэй болоһон, ажалдаа һайнаар хандадаг малшад юм. Тэдэнэртэ энэ хабар 995 толгой хашараг даалгагдаһан байгаа. Нүхэд Лопилов ба Цыретаров гэгшэд бэлшээриин сагай дүүрэтэр эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүрые 350 килограмм хүргэхэ, сүүдхэ соогоо дунда зэргээр 700 граммаар нэмээхэ, гүрэндэ гансал тарган мал тушааха уялга абаа һэн.

—Иимэ харюусалгатай уялга абаад байхадаа, бидэнэр, адууһа малаа атар тарган болгохын тулада ехэхэн оролдолго гарганабди. Теэд оролдолгымнай үрэ дүн дэмы хосорногүй, холын бэлшээриин хүхэ ногоондо малнай хүсэд һайнаар таргалжа байна,—гэжэ нүхэр Лопилов хөөрэнэ.

Эхиртын дабаанай бүшмэг һайхан зүлгэ ногоондо адуулагдажа байһан хашарагуудые харахада, ямар тобир тарганууд гээшэб! Теэд иимэ ногоондо адуулагдаһан малнууд таргаланшьегүй яахаб. Май һарада малнуудынь сүүдхэ бүридэ дунда зэргээр 590 граммаар, июнь һарада—630 граммаар нэмэбэ. Малшад Лопилов, Цыретаров, Нимаева гэгшэд мал адуулха үдэрэйнгөө гуримые наринаар сахидаг заншалтай. Тэдэнэр малаа үдэрынь һайнаар харюулхаһаа гадна һүниин һэрюундэ малаа адуулдаг, тэрэшэлэн 2—3 уһалдаг, дабһа хужар долёолгодог байна. Мал бэлшээн таргалуулха ажал энээгээр хизаарлагданагүй. Һаяар эдэ нүхэд малнуудтаа нэмэлтэ ногоо тэжээл, концентрат үгэлсэхэ юм.

Р. Балданов,

☆ ☆

Үнэн сэхэ ажалай үрэ

Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз хоёр жэлэй саадатээ аймаг соогоо гээгдэнги тулюур колхозуудай нэгэн байһан юм. Мүнөө энэ колхозой ажахынь улам саашадаа хүгжэн һалбархын замда оронхой. Малайнь тоо толгой олон болохотоёо хамта ашаг шэмэнь улам бүри дээшэлнэ.

Жэшээнь, 1956 оной октябрьһаа хойшо 9 һарада үнеэн бүриһөө 885 килограмм гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 225 килограммаар ехэ һү һааба. Тэрэнэйнгээ ашаар тус колхоз гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэбэ. Гадна гүрэндэ мяха ехээр тушаахын зорилгоор малнуудай адуулгые зүбөөр эмхидхэһэн байна. Июлиин дүүрэтэр 173 центнер мяха тушааха түсэбтэй аад, 242 центнер тушаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб мүн лэ үлүүлэн дүүргэбэ.

Мал адуулагша Д. Раднаев, Э. Дугаров, хонишод А. Раднаев, И. Цыдыпова гэгшэд адуулга зүбөөр эмхидхэжэ шадаһан дээрэһээ малай шэгнүүрые үдэр бүри дээшэлүүлжэ шадаһан байна.

Жэшээлхэдэ, хабарай һаранuудта үхэрэй шэгнүүрые үдэр бүхэндэ 560—700 граммаар, хонидой шэгнүүрые 550 граммаар дээшэлүүлһэн һаа, мүнөө зунай һаранuудта бүри ехэ болгоно.

Адуулгада ябаһан хонидой шэгнүүр мүнөө 56—60 килограмм болоно. Иигэжэ хонишод яһала амжалта туйлаа. Мүнөө түрүү хонишон Дашидондок Зоригтуев хонин бүриһөө 3 килограмм 200 грамм нооһо абажа, үнгэрһэн жэлэйхиһээ 360 грамм нооһо үлүү абаа. Гүрэндэ нооһо тушаалгын түсэб дүүргээд, худалдажа захалаа.

Тус колхоз энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 92 хурьга абаад, зундаа олон хони хэнзэлүүлхээр багсаагдана. 1960 ондо хонин һүрэгөө 7000 толгой гү, али хоёр дахин олошоруулха, нооһо абалгые гурба дахин ехэ болгохоор хараална. Илангаяа хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхын түлөө хоёр жэл соо эхэ хонидые гурба удаа түрүүлхэ юм. Мүнөө жэлдэ декабрь һара соо 300 хурьга абахын түлөө хонидоо искусственна аргаар урэжүүлжэ захалаа. Эхэ хонид бултадаа типовой байраар үбэлдөө хангагдаха юм. Хонишод өөһэдынгөө хүсөөр племенной, мүн центрын отарын дэргэдэ 50—100 тонның багтаамжатай силосно траншей хэжэ эхилээ.

Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ажахыгаа улам саашань хүгжөөхэ эрид шанга хүсэлтэй.

А. Аюржанаев.

Гахайшан Федотовой шэнэ уялга

Федор Федотов даалгагдаһан ажал хэрэгтэ оролдосотойгоор хандажа, үнэн сэхээр ажалладаг тулада Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой, түрүү гахайшан гэжэ суурханхай.

Энэ гахайшанай ажалладаг фермэ үнгэрэгшэ жэлдэ урда жэлэйхидэ орходоо ажал хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулаа, тиигэжэ гүрэндэ 400 центнер гахайн мяха тушаагаа һэн. Энэнь урда жэлнүүдтэ орходоо һураггүй ехэ юм. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ фермын эрхим гахайшан Федор Федотов ажалайнгаа хубитые оруулалсаһан байха.

Мүнөө Федор Федотов 7 толгой эхэ, 30 толгой залуу гахай харууһална. Эхэ гахайнуудынь бултадаа түрэжэ, тус бүриһөөнь 11 поршоонхо абтаа. Тэдэнь бултадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Тиихэдэ шахажа байһан 30 залуу гахайнь тус бүридөө 70—80 килограмм шэгнүүртэй болонхой.

Гахайшан Федотов ажалдаа абьяастай, гахайнуудаа һайнаар харууһалдаг, эдеэлүүлдэг юм.

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын болзор соо хүсэхэ тушаа мэдээсэлые дуулаад энэ гахайшан мүнөө жэл эхэ гахай бүриһөө 22 поршоонхо гэхэ гү, али хамтадаа 150 поршоонхо абажа түлжүүлхэ, шахагдаха гахайнуудай тус бүриинь шэгнүүрые 80—90 килограмм болгохо уялга абаа. Энэ уялгаяа гахайшан Федор Федотов Октябриин алдарта 40 жэлэй ойдо дүүргэхээр зоригжонхой.

Ц. Бадмаев.

Ехэ нооһо хайшална

Ториин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хониной нооһо хайшалалга эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Ахалагша хонишон Иван Андриянович Переушинай отарынхид колхоз соогоо эгээн түрүүн нооһо хайшалалгаяа дүүргэжэ, һайн амжалта туйлаа.

Эндэ 580 толгой түлгэнүүдһээ 15 центнер һайн шанартай нарин нооһон хайшалагдаа. Энэнь толгой бүри дээрэ тоолоходо 2,6 килограмм болоно.

Иигэжэ тус отарын хонишод нооһо абаха түсэбөө 2,5 дахин үлүүлэн дүүргэбэ.

В. Богданов.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Халирхайгаар харуулагдаһан асуудал

Яруунын аймаг манай республикын хонин ажал ехэтэй аймагуудта хабаадана. Үнэхөөрөөшье эндэхи колхоз бүхэн хони айхабтар олоор үсхэбэрилхэ барагдашагүй ехэ арга боломжонуудтай ха юм.

«Хонин ажал саашадань хүгжөөхэ, нооһо бүри ехээр хайшалжа абадаг болохо тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй хандаһан Бэшэгтэй дашарамдуулан аймагай ажалшад хонидойнгоо тоо толгойе улам олошоруулха, нооһо бүри ехээр хайшалжа абадаг болохо гэһэн бүгэдэарадай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Мүнөө эндэхи колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд 1960 оной эсэс хүрэтэр хонин һүрэгөө 1956 онойхиһоо хоёр дахин үлүүтэй олошоруулха, нооһо хоёр хахад дахин ехээр хайшалжа аба[illegible] эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 149 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэһэн зорилго табинхай. Зарим колхозууд бүришье ехэ уялгануудые абаа. Жэшээнь, Эгэтын Адагай хонишод 1960 ондо эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ 334 килограмм нооһо хайшалжа абаха, Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд нооһо хайшалалгые гурба дахин ехэ болгохо гэһэн уялга абаа.

Хони олоор үсхэбэрилхэ энэ шухала асуудалые **«Сталинец»** газетэ (КПСС-эй Яруунын айкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй орган) хэр зэргээр харуулнаб? Тус газетэ хонин ажал тушаа огто бэшэнэгүй гэхэ болоо һаа, буруу болохо байна. Юуб гэхэдэ, газетын илангаяа һүүлэй номернуудта энэ асуудал тухайда нилээд анхарал табигдадаг боложо байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Имагтал үнгэрһэн хоёр һарын туршада энэ асуудалаар гурбан түрүү бэшэг үгтэһэн, партийна болон советскэ эдэбхитэдэй бэшэһэн хэдэн статьянууд, мүн бусадшье материалнууд толилогдоһон байна.

«Хонидые үбэл түрүүлжэ, ямар ашагта хүртөөбибди» гэһэн гаршагтайгаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Б. Даримаевагай бэшэг эндэ толилогдонхой.

«Хонидые үбэл эртэ түрүүлхэ гээшэ хабар орой түрүүлһэнһээ юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, түл түрсөө бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ, хонидые мяхалиг тарган болгохо, нооһо ехээр хайшалжа абаха арга олгоно,—гэжэ энэ хонишон бэшэнэ.—**Энэ хадаа манай урдахи эгээл шухала зорилго ха юм».**

Саашадаа үбэл эртэ—январь, февраль соо гараһан хурьгадаа хайшан гэжэ харууһалан түлжүүлдэг дүй дүршэл тухайгаа нүхэр Даримаева дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэнэ:

«...Эртэ түрэһэн хонид хүшэ шэмэ ехэтэй байжа, хурьгадаа һүөөрөө хүсэд садхаадаг байгаа. Мүн уданшьегүй хурьгадтаа витамин ехэтэй үбһэ эдюулжэ захалаа һэмди. Тиихэдэ хурьгад дары тэнжэхэ, урда урда жэлнүүдэйхиһээ түргэнөөр маряажажа, бэлшээриин хаһын захалхада хүдэр бэхи бэетэй болодог байба. Хонидые үбэл түрүүлдэг болоһоор, түл түрсэ гарзалхаяа огто болёо».

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон дүй дүршэл тухайгаа ехэ дэлгэрэнгыгээр, ойлгосотой тодоор эндэ хөөрэжэ үгэнэ. Энээниие колхознигуудай, бүгэдэ хонишодой ехэ һонирхожо уншаһаниинь дамжаггүй. Иимэ юумын газетэдэ үгтэһэниинь арсашагүй һайшаалтай. Зүгөөр, түрүү хонишодой дүй дүршэл хододоо иигэжэ бэшэжэ байдаг гү гэхэдэ, «Сталинец» газетэ энэ жэлдэ имагтал ганса статья толилһон байба. Түрүү хонишод аймаг дотор үсөөн гээшэ гү? Тиимэшье бэшэ. Газетын өөрынь мэдээсэһэнэй ёһоор, аймаг дотор түрүү хонишод олон. Газетэ нэгэ номерто иигэжэ бэшэнэ:

«Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод Д. Дугаров, Д-Ж. Базарова, Н. Бадмаева, Е. Егнинова, О. Сультимов, Б. Ж. Доржиева, Я. Содбоева, Ц. Будаева гэгшэд энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа бүгэдыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ шадаа».

Теэд түрүү хонишодой хайшан гэжэ энэ амжалта туйлаһан тухайда, тэдэнэй дүй дүршэл тухайда газетэ бэшэнэ гү? Юушье бэшэнэгүй. Энэ хадаа газетын ехэ дутагдалнуудай нэгэниинь мүн.

Гадна, хонидоо үбэл эртэ түрүүлдэг болоё, энэ жэлэй ноябрь, декабрь һаранууд соо 15 мянганһаа үсөөн бэшэ түл абая гэжэ газетэ уряална. Энээниие одоо хэн буруушааха гээшэб.

Нэн түрүүлэн үбэл эртэ түл абажа, бүрин бүтэнөөр тэрэнээ түлжүүлхын тула хонидоо һайн байратай болгохо, үбэлжэлгын үедэ хони, хурьгадтаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл мүнөө багаханшье хожомдуулангүйгөөр бэлдэхэ гээшэ тон шухала байна ха юм.

«..Имагтал байра байдал муутай, үбһэ хоолоор дутамаг дээрэһээ олонхи колхозууд хони, хурьгадаа гарзалуулна» гэжэ газетэ өөрөө бэшэнэ. Тиигэжэ бэшэжэ байһан аад, харин мүнөө хонидоо һайн байратай болгохо тухай адуу малдаа үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр мүнөө бэлдэхэ тухайда «Сталинец» газетэ хангалтагүйгөөр бэшэнэ, энэ асуудалда ёһотой анхарал хандуулнагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа газетын ехэ дутагдал байна.

Хони олоор үсхэбэрилхэ гэһэн тон шухала асуудал тухайда бэшэжэ эхилһэн аад, тэрэнээ бүхы талаһаань хүсэд һайнаар тус редакциин хүдэлмэрилэгшэд бодомжолжо үзөөгүй, халирхайгаар бэшээд, ёһо дүүргээд байна бшуу.

Хонишон Самбуу

Зунай дунда һара һаяхан гараад байба. Һая наашаншье бороо ороогүй, ганданги байһан үргэн тала дайда үһээ бороо һанажа байтарынь, гэнтэ үбһэ ногооной үндэһэндэ хүрэтэр адхарһан ехэ хурын һүүлээр, хуурай талын бэлшээри гансата һайжаршанхай. Хүндын голой уужам тала гүбөөсэл хүхэхэн үнгөөрөө шэмэглэн бүрхөөһэн, эдеэгээ үшөө хүсөөгүй уян зөөлэхэн эшэтэй тарялан намжаа үдэшын һэбшээндэ эльбэгдэн, туугдан эбхэржэ, нуурай уһанай эрьесохин мэлмэржэ байһандал долги татан үзэгдэнэ.

Үглөөдэр баһал халуун үдэр болохо янзатай, сэлмэг байһан тэнгэридэ нэгэшье үүлэн харагданагүй. Үдэшын наран баруун хойто Жаргаланта хадын орой дээрэхэнэ ошонхой, элшэ туяагаа үргэн талын нюрган дээгүүр элбэгхэнээр сасажа байтараа, үдэрэйнгөө ута аян замда аяшаржа эсэһэн аяар холын аяншан мэтэ амархаяа, улаан торгон хүшэгээ татажа, шургаһаар хараа далда орошоно.

Эгээл энэ үедэ Жаргалантын адагһаа һүрэг хонидоо бэлшээриһээ байра тээшэнь шэглүүлэн тэхэрюулжэ ябаһан залуухан наһанай аад, набтаршаг бэетэй хара улаан шарайтай хүбүүн морёо хүтэлһөөр дүтэлнэ. Ууса гадараа нимгэрээгүй шахуу ондо ороһон тарган хонид шэмэтэй ногоондо садашанхай, голой эхинһээ үлеэһэн һалхи һүрин ябахадаа ээдэйнгээ оролдосотой ажалые абаһаар гэршэлнэ.

Хонидоо яаралгүйхэн туужа, үндэрөөр бариһан уужам хоройдо хаажа ябахадаа Самбуу хуһамаг тойруулан хоёр гурбан газарта аргал шэбхээр унай табижа ябаһан Цымжит нүхэртөө хандажа:

— Үглөө халуун лэ үдэр болохонь ха. Ши үглөө хонидоо ондоо тээшэнь гаргажа, булагай эхинэй тунга ногоондо бэлшээжэ, үдын халуунай уналганаар булагай уһанда дүтэхэн абаашажа хургуулаарайл даа,—гэнэ.

— Зай. Ши үглөөдэртөө суглаанһаа бусаха гүш, — гээд нүхэрынь асууна.

— Бусажал үзэхэб. Теэд аймагаймнай суглаан хэдыдэ эхилээд, хэдыдэ дүүрэхэ юм ааб,— гээд Самбуу зуһаланай гэрэйнгээ арада уяатай байһан хүрин зээрдэ моринойнгоо эмээлыень хуулан эбамсаараа саашахана абаашажа тушаад табижархина.

Үдэшэндөө һэбшээтэйхэн байдаг Жаргалантын талада байрладаг хониной хоройн дэргэдэ носоогдоһон унайн, мүн баһа зуһаланай гэрэй зайдан һула үрхөөр ууяжа бааяһан һүлэмхи хүхэ утаан уужам талаар уняар татан холоһоо харагдана. Самбуутанһаа холо бэшэ байһан хойто отарын тэндэһээ эжэлээ бэдэрһэн мориной турьян инсагаалха, мүн баһа гүлгэн нохойн янгинаса хусаха абяае үдэшын һонор агаар дамжуулан асарна...

Энэ хадаа Хориин аймагай «Красный партизан» колхозой түрүү хонишон Самбуу Сойжоновой отара мүн гээшэ.

* * *

1950 оной намар һэн. Самбуу һубай үхэр харууһалжа байтараа Цымжит нүхэртээ хонишон болохо гэжэ шиидэбэ. Тиихэдэ Самбуугай эхэ эсэгэ хоёрынь хори гаран жэлдэ колхозойнгоо мал харууһалжа ябаһан, мүнөө хүбүүнэйнгээ хоймор талые хүндэтэйгөөр эзэлжэ хотойжо, налайжа амархаар болобошье, «ажалгүй байжа шадахагүйбди, сарюун хүнгэн хадаа колхозойнгоо аша туһада» гэжэ нэгэ отарын хонидые эрхим зэргээр харууһалһаар лэ юм.

Багаһаа хойшо эхэ эсэгэтээ мал харууһалалсажа дүй дүршэлтэй болоһон Самбуугай хүсэлые колхозой правлени хангажа, нэгэ отара хонидые даалгажа үгэбэ. Зүгөөр лэ хонидынь үбэлжэлгын урда тээ олон отараһаа илгагдажа суглараһан, эреэн мориной үһэндэл олон зүһэтэй, нооһонойнгоо шанарааршье муу, хэнзэдэжэ гараһан тулюурхан хоёр зуугаад гаран түлгэ хонид һэн. Теэд мүнөө Самбуугай отарада үүлтэрээ һайжаржа ябаһан тобир томонууд 550 эхэ хонид бии болонхой.

Амжалта ехэтэй ажал мэргэжэлээрээ алдаршажа ябаһан энэ залуу хонишон Самбуу хонидоо тобир таргаар ондо оруулжа, абаһан түлөө нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, хонидоо бэлшээриин үедэ таргалуулжа шададаг ехэ дүй дүршэлтэй болоо юм.

„Хонидые үбэлэй сагта хурьгалуулдаг болохо гэжэ колхозой правлени шиидэбэшье һаань, энэ түрүү арга бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэ гээшэ ехэ хүндэ, тиимэшье амар бэшэ байба. Колхозой олонхи хонишод, үнгэрхэдөө зарим хүтэлбэрилэгшэдшье энээндэ этигэл багатайгаар хандаха, «хонидые олоор үбэлэй хүйтэн, улаан һаари жабарта хайшан гэжэ хурьгалуулха юм. Харууһа ажалыншье хүшэ хүртэхэгүй» гэжэ байгаад зарим хонишод энэ аргаһаа арсаха һанаатай сэхэ хэлэдэг байба. Нэгэтэ энэ асуудал колхозой правлениин ба парторганизациин хамтын тусгаар заседани дээрэ бүхы хонишодойнгоо хабаадалгатайгаар зүбшэбэ. Энэ заседани дээрэ залуу хонишон иигэжэ мэдүүлээ һэн.

— Хэнэймнайшье мэдэһээр хонин һүрэг — колхозоймнай үнэтэ баялигынь гээшэ. Теэд, энэ баялигнай хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэнэ. Бидэнэр хонидоо хуушан аргаар харууһалнабди. Хабарай хагсууда, тэжээлэй хомор болоһон үедэ хонидоо гансата олоор түрүүлжэ харууһанайнь али олон шалтагаанһаа боложо муугаар эмхидхэдэг дээрэһээ жэл бүри олон хурьга гарзалуулнабди. Хонидтоо хамаагүй хуса табижа, олон хони һубайруулхаһаа гадна үүлтэрыншье һайжаруулжа шаданагүйбди. Шэнэ арга хэрэглэхэ гээшэ эдэ алдуунуудһаа мултаржа хонин һүрэгөө олон болгохо, һайн нооһо ехээр үгэхэ хонидые үсхэжэ шадаха аргатай болохобди.

Бултанай урда Самбуугай хэлэһэниинь хии талаар үнгэрөөгүй, колхоз соогоо эгээл түрүүлэн энэ арга шадамараар хэрэглэжэ, түрүүшынгээ жэл отарынь хонидой хахадыень үбэл түрүүлжэ, һайн үрэ дүн харуулаа һэн. Тэрэ гэһээр гурбан жэл үнгэрөө. Мүнөө ганса Самбуу бэшэ, харин колхозой бүхы хонишод хонидоо үбэлэй сагта хурьгалуулдаг болонхой.

Мүнөө зургаадахи табанжэлэй дүүрэтэр хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахин олошоруулхын, ехэ нооһо абадаг болохо тухай парти, правительствын хандалга Бэшэгтэй танилсаад байхадаа хонишон Самбуу энэ үе соо отарынгаа хонидой тоо толгойе гурба дахин олон болгожо, бултыень нарин ба нарибтар нооһотой болгохо, тиигэжэ хонин бүриһөө 4—5 килограмм нооһо абадаг болохо уялга абаад улам эршэ зоригтойгоор ажаллажа байна.

Мүнөө Самбуугай отарын байһан газар хонидой зуһахада таатай зохид юм. Тунгалаг сэбэр булагай уһатай, эдинсэ һайхан нарин ногоотой бэлшээри эндэ бии. Энэ зуһаланһаа хонишон Самбуу Цымжит нүхэртээ ээлжээлэд лэ үдэр бүри хонидоо бэлшээридэ туужа гаргадаг юм. Тиигээд үдэ боложо, халуу унатар хонидоо һайса бэлшээжэ уһалаад, үдын халуунай үнгэржэ бууратар һэбшээтэй үндэр газарта гү, али доро һүүдэр газарта, уһанда дүтэ хургуулдаг байна. Һэрюун бүрхэг һэбшээтэй үдэр болоо һаань хонидоо бүхэли үдэр бэлшээхые оролдодог юм. Самбуу хонидоо адуулхадаа үдэртөө дуран соонь олон дахин уһалхые оролдодог.

— Зундаа хонидые булагай тунгалаг сэбэр уһаар гурба дүрбэ дахин уһалхада таргаласатай, халуунда ядадаггүй тэсэмгэй байдаг,—гэжэ Самбуу Сойжонов хөөрэнэ.

Намар болоходо Самбуу хонидоо нүүлгэжэ ябаад, үбһэеэ хуряагдаһан сабшалангай зүлгэдэ, тарянай узуурта адуулжа таргалуулдаг юм. Бэлшээриин үедэ малые таргалуулха гээ һаа адуулгыень лэ һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ һайса мэдэхэ залуу хонишон арга шадалаараал оролдодог, хонидоо хоройдо хаажа һуудаггүй юм. Заримдаа халуугаа буурасагүй ехэ бүгшэм үдэр тохёолдоходонь, Самбуу хонидоо һүниндөө бэлшээжэ эдеэлүүлдэг заншалтай.

Энэ жэлдэ Самбуугай амжалтань урда жэлнүүдэйхиһээ бүришье һайн. 516 эхэ хонидһоо 564 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр бултыень түлжүүлээ. Үбэлэй декабрь, январь, февраль һаранuудта гараһан хурьгадаа мүнөө эхэһээнь таһалжа, тус бүриһөөнь 400—600 грамм һайн шанартай нооһо хайшалжа абаад колхоздоо тушаагаа юм. Тиихэдэ томо хонин бүриһөө 3 килограмм шахуу нооһон хайшалагдана.

— Түл һайнаар абадаг болобошье, үшөө бага нооһон абтана даа. Хонидойнгоо үүлтэрынь лэ һайжаруулхын түлөө бүхы аргаараа оролдохо болонобди,—гэжэ Самбуу хөөрөөд саашань иигэжэ хэлэнэ.— Манай мэргэжэлтэд малайнгаа үүлтэрынь һайжаруулха хэрэгые үшөө муугаар эрхилнэ. Тиигээд колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа хүсэд хандуулнагүй «толгой бүтэн байгаал һаа» гээд лэ ябана. Хонишоной энэ хэлээшэнь тон зүйтэй байна.

Мүнөө Самбуу отарынгаа хонидой хахадыень декабрь һарада, бэшыень январь, февраль һаранuудта хурьгалуулхаар шиидэнхэй, эхэ хонидоо хурьгадһаань үни таһаланхай, бэлшээридэ һайса таргалуулжа шадаа. Мүнөө жэлдэ шэлэмэл һайн хусын үрөөр искусственна аргаар хонидоо үрэжүүлжэ захалаа.

— Декабрь һарада хурьгалһан хонидһоо эгээл һайнииень шэлэжэ зунай һүүл тээшэ, намартаа хэнзэлүүлхээр байна. Хэрбээ тиигэбэл зуун эхэ хонин бүриһөө жэлдээ 150 хурьга абажа болохоор юм,—гэжэ Самбуу хөөрэнэ.

Тиигэжэ үсэд шанга ажалаараа Самбуу Сойжонов Хориин аймагай эрхим түрүү хонишоной нэгэн болонхой.

ЦЫРЭН ДАНДАРОВ.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин дурасхаалта газарнуудаар

Түүхэтэ байра

Ленинградта Советскэ (урдань Рождественскэ байһан) үйлсэдэхи 17-а номерой байшангай хажуугаар гараһан хүн бүхэн сэдьхэлээ ехээр хүдэлжэ, эндэ заатагүй тогтодог. В. И. Ленинэй барельефтэй дурасхаалай доска энэ байшангай хананань хадагданхай. Тэрээн дээрэ томо үзэгүүдээр иигэжэ һиилэгдэнхэй байдаг.

1917 оной июлиин 19 (6)-һоо июлиин 24 (11) болотор, июльскэ событинуудай һүүлээр Саг зуурын буржуазна хархис правительствын мүрдэлгэһөө хоргодон, Владимир Ильич Ленин энэ гэртэ ажаһууһан байна.

Абяа шэмээгүй нангин байдалые сахин, экскурсантнууд зургаадахи дабхарта байдаг Ленинэй байрын таһагай боһогые аалихан алхан ороно. Үнинэй большевик-подпольщик, хүдэлмэришэн-слесарь С. Я. Аллилуев энэ байрые 1917 оной мартһаа 1918 оной март хүрэтэр эзэлжэ байһан юм.

1917 оной июль һарада Петроградта болоһон событинуудай һүүлээр Владимир Ильич Ленин энэ байрада байха баатай болоо һэн. Хүдэлмэришэн, солдадуудай амгалан демонстрацие буудажа намнаһанайнгаа һүүлээр Саг зуурын буржуазна правительство большевигүүдэй партиие мүрдэн хашажа эхилбэ.

1917 оной июлиин 4 (17)-нэй һүни юнкернүүд «Правда» болон «Солдатская правда» газетэнүүдэй редакциин байшангуудые бута сохибо. Хэдэн ондоо большевик газетэнүүд хаагдаа һэн. «Живое слово» гэжэ тулюур муу, хархис шэглэлтэй газетэдэ В. И. Лениние хардаһан «документ» толилогдоһон байгаа. Энэ «документые» Саг зуурын правительствын хархис тагнуул зохёожо, «гүрэндэ урбаба» гэжэ Лениние болон бусад большевигүүдые тэрээн соогоо гэмнэбэ. Тиимэ дээрэһээнь В. И. Ленинэй нюуса бэшээр байха аргагүй болоо. Тиин большевигүүдэй партиин Центральна Комитет Лениние нюуһан байна.

Хархис этэгээдүүдэй мүрдэлгэһөө хоргодон, Владимир Ильич Широкая (мүнөө Ленинэй үйлсэ) үйлсэдэхи М. Т. Елизаровагай байраһаа гаража ошохо баатай болоһон юм. В. И. Ленин болбол хариин гүрэнһөө ерэһэн хойноо гурбан һарын туршада энэ байрада байһан байгаа.

Большевигүүдэй сэрэгэй организациин секретаряар 1917 оной зун хүдэлһэн М. Л. Сулимова иигэжэ хөөрэнэ:

«...Июлиин 5-най үглөөгүүр парадна үүдэнэй дэргэдэхи хонхо дуугаржа, намайе һэрюулбэ. Нүхэдни хододоо ерэдэг байһан дээрэһээнь, үүдэеэ нээхэеэ ошобоб... Үүдэеэ нээн гэхэдэм, Яков Михайлович Свердлов Владимир Ильич Ленин хоёр зогсожо байгаа һэн.

— Орогты!—гэжэ тэдэниие урибаб.

—Владимир Ильич танайда байхаяа ерээ,—гэжэ Свердлов намда хэлэбэ. Та энээнһээ хойшо гэртэһээ гараха ёһогүйт. Саг үргэлжэ һэргымжэтэй байгаарайгты!

Тиигэжэ Россида Ленин һүүлшынхеэ бэеэ нюужа байха баатай болоо һэн. Иигэжэ нюуса байдалда ороод байхадаа Владимир Ильич Ленин нэгэшье үдэр таһалдуулангүй, революционно хүдэлмэреэ ябуулжал байһан байна. В. И. Ленин партиин ЦК-тай нягта холбоотой байжа, тэрэнэй бүхы ажал-ябуулгые хүтэлбэрилжэ байба. Рождественскэ үйлсэдэхи байрада байхадаа, Ленин хаанашье байгшадаал адли партиин болон ороной ажабайдалда ушарһан бүхы юумэнүүдтэ анхаралаа хандуулангүй үнгэрдэггүй байгаа. Арад түмэн политическэ талаар ямар һанаатай байнаб гэжэ Ленин ходоо ажаглан хаража байдаг, мүн социалистическэ революцида партиин бэлэдхэхэ хэрэгые хүтэлбэрилдэг байгаа.

Июлиин 7-до Саг зуурын правительство В. И. Лениние тушааха гэһэн захиралта гаргаба. Хэтэршэтэрээ убайгүйрһэн хархис этэгээдүүд Лениние «сүүдлэхэ» гэһэн эрилтэ табижа, социалистическэ революциин вождиие тэрээгээр дашарамдуулан үгы хэхэ гэжэ бодоһон байгаа.

«Владимир Ильич ерэһэн хүнүүдые өөрынгөө ходоо эдеэлдэг газарта—столоводо угтажа, хөөрэлдэгшэ һэн. Мүн манай столово соо «Ленинэй сүүдтэ ошохо, болихо тухай» асуудалаар ЦК-гэй зүблөөн болоо бэлэй»,—гэжэ С. Я. Аллилуев хөөрэнэ.

1917 оной июлиин 7-ной үдэшэ. В. И. Ленинһээ гадна, Я. М. Свердлов, И. В. Сталин, Г. К. Орджоникидзе, Н. К. Крупская, Е. Д. Стасова, М. И. Ульянова зүблөөндэ хабаадаба. Владимир Ильич сүүдтэ ошохо ёһогүй гэжэ зүблөөндэ хабаадаһан бүхы хүнүүд хэлэбэ. ЦК мүн лэ тиимэ шиидхэбэри абажа, революциин агуу ехэ вождиин үнэтэ һайхан ами наһан абарагдаһан юм.

Юнкернүүд Лениние тушаагаад, тэрэниие абаашажа ябаха замдаа алаха гэһэн даалгабари засагаархидһаа абаһан байна гэжэ һүүлдэнь тодорһон байгаа.

Тэрэ түүхэтэ үдэрнүүдэйхидэл мүнөө Ленинэй байрын столово соохи юумэн булта тэрэ зандаа, хүдэлгэгдөөгүй байдаг. Столовын үглүүда кафельна пеэшэн байна, ханын хажуугаар диван, буфет, мүн нэгэ ханынь хажууда пианино табяатай. Нилээд хуушарһан клеёнкоор хушаатай эдеэлдэг стол комнатын дунда тэбхынэ. Тэрэнэй хажуугаар 4 венскэ стул табигданхай. Стол дээрэ люстрэ һэнжынэ.

Тус байрын эгээл захадань гэрэй хашаа руу хараһан нэгэ сонхотой багахан таһагта Ленин байдаг һэн. Энэ таһалга Владимир Ильичын тэрэ үедэ байгшадал зандаа үлөөгдэнхэй. Тиихэдэ байһан бүхы мебель, мүн Ильичын хэрэглэдэг байһан гэрэй хэрэгсэлнүүд эндэ бии.

Таһалга соо багахан бэшэгэй стол табяатай, электрическэ лампа, стол дээрэ байдаг час, бэхэ гууреһан, тэрэ үедэ гараһан «Правда» болон «Солдатская правда» газетэнүүдэй номернууд стол дээрэ харагдана. Энэ столдо һуугаад, Владимир Ильич хүдэлдэг байгаа. «РСДРП(б)-гэй Петроградска комитедэй Гүйсэдхэхэ комиссиин уряал», «Дрейфусиада», «Худал хуурмаг үгэнүүдые буруушаан», «Гурбан кризис», «Большевигүүдэй ударидагшадай сүүдтэ ошохо, болихо тухай асуудал тушаа», «Политическэ байдал», «Новая жизнь» газетын редакцида эльгээһэн бэшэг» гэһэн статьянуудые Ленин эндэ бэшэһэн юм.

Столой зүүн таладань диван байна. Арай гэжэ нэгэ бага забда гарахадаа Ленин энэ диван дээрэ һуужа амардаг байгаа. Хүшэгын саана, ханын хажууда сагаан пикейнэ покрывалаар хушаатай түмэр орон харагдана. Тэрэнэйнь хажууда витринэ соо Ильичын хэрэглэдэг байһан плед хэбтэнэ. Хана сонхын хоорондохи забһарай наана хубсаһанай шкаф, сонхын хажууда Л. Н. Толстойн зохёолнуудтай этажеркэ, ханада агуу ехэ уран зохёолшын портрет үлгөөтэй.

Ленинэй байрада ороһон хүн бүхэн Владимир Ильичын хэрэглэдэг байһан юумэн бүхэниие тон анхаралтайгаар шэртэн харана. Тэдэнэр эдэ бүгэдые сээжэ зүрхэндөө хадууржа абаад, үзэһэн хараһанаа түрэл гаралдаа, танил таладаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэй.

Энэ байрада байгаад В. И. Ленинэй ябуулһан айхабтар ехэ политическэ, эмхидхэлэй, мүн теоретическэ хүдэлмэритэй эндэ ерэһэн хүн бүхэниие музей танилсуулна.

В. И. Лениние буржуазна хэблэлдэ галзуу муухайгаар хардажа байһан, тэрэниие Саг зуурын правительствын тагнуулшадай үргэлжэ бэдэржэ байһан энэ үедэ Петроградта, тусхайлбал Аллилуевай байрада партиин вождиин саашадаа байхань нилээд аюултай болоһон байна. Тиимэһээнь партиин ЦК Лениние Петроградһаа эльгээхэ гэжэ шиидхэһэн байгаа. Энэ байраһаа яажа гаража ошохо тухайгаа Владимир Ильич тон наринаар бодожо үзэбэ.

В. И. Ленин байраһаа гарахынгаа урда тээ газаа түхэлөө тон ондоо болгоо һэн гэжэ С. Я. Аллилуев хөөрэдэг. Һахалаа хюһажа, Аллилуевай хуушан пальто, малгайень үмдөөд Владимир Ильич Ленин июлиин 11-нэй һүни И. В. Сталин С. Я. Аллилуев хоёртой энэ байраһаа гаража, Новая Деревня гэжэ станци ябагаар ошоһон байна. Сестрорецкын хүдэлмэришэн Н. А. Емельянов тэрэниие угтажа, тэдэнэр хоюулаа Разлив станци поездоор ошобо. Тэндэ Владимир Ильич Емельяновай сарайн чердак дээрэ түрүүн байрлаад, һүүлээрнь Разлив нуурай саада тээ үбһэн балгаанда байрлаһан юм.

Советскэ үйлсын 17-а номерой гэртэхи В. И. Ленинэй байра-музейдэ Советскэ Союзай хүн бүхэн айхабтар ехэ дуратай.

В. И. Ленинэй байра-музейе даагша А. Бервинов.

г. Ленинград.

Ленинград. В. И. Ленинэй музейн урда тээ табигдаһан броневик. 1917 оной апрелиин 3 (16)-да Финляндска вокзалай хажууда энэ броневигһээ «Социалистическэ революци мандаха болтогой» гэһэн агуу ехэ уряалые В. И. Ленин бүхы Россин зэдэлтэр хэлэһэн байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Уншагшадай бэшэгүүдһээ

Ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлбэри ямар байхаб?

Мал ажалай ямаршье һалбариин хүдэлмэрилэгшэд тогтоогдоһон гуримай ёһоор хэһэн ажалайнгаа түлөө түлбэри абадаг гээшэ. Гадна түлбэри абахаһаа гадуур мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд нэмэлтэ түлбэри, шан абадаг гуримтай. Тиихэдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр, зоотехнигүүд, комплексно бригадын бригадирнууд малай тоо толгойн зэргээр, тэдэнһээ ашаг шэмэ абаһанай жэшээгээр түлбэри абахаһаа гадна нэмэлтэ түлбэри, шан гэхэ мэтые абадаг байна. Тиин гэхэдэнь ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд колхозой правлениин тогтооһоной ёһоор һара соо ажалта үдэр абадаг, бэшэ юумэ абадаг заншалгүй.

Гадна мүнөө үедэ колхозуудта ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд ехэ үсөөн байна. Мүнөө дээрээ иимэ мэргэжэлтэд үшөөл үсөөнөөр бэлэдхэгдэнэ. Эдэ бүгэдые хүдөө ажахын министерство хараадаа абаа хадань болохо һэн.

Д. Доржиев.

Хохир шэбхыень сэбэрлэхэ

Хонидой хото хорой хохир шэбхэдэ бэлээр дарагдадаг. Хуушан шэбхэ дээрээ зунай сагта байхадаа хонидой нооһон ехээр муудадаг байһаниинь мэдээжэ. Гэтэр Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хони хурьгад жэлэй дүрбэн сагта шахуу нэгэл хото хорой соогоо хохир шэбхэ дээрэ байдаг. Бороо хуратайдашье энэл байра соогоо байна. Иимэ байхадаа хонидой нооһон ехээр гэмтэхэһээ гадна элдэб үбшэндэшье дайрагдажа болохо юм. МТС-эй, колхозой зоотехнигүүд энэ мэтын юумэ обёордоггүй, холо ойрын отарануудаар ябадаггүй шахуу.

Хонидой хото хорой соохи дара дабхагар шэбхэ малтажа гаргангаа сабшалан бэлшээриешье үтэгжүүлхэ байгаа ха юм. Нэгэ юумэ хэхэдээ хоёр хэрэг бүтээгдэхэ байгаал.

Д. Санжиев.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэри тухай „Дейли Уоркер" газетэ иигэжэ бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 9. (ТАСС). Партида харша Маленковой, Кагановичын болон Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэридэ зорюулагдаһан редакционно статья «Дейли Уоркер» газетэ июлиин 9-дэ толилоо. Бүхы дэлхэйн оронуудтай Советскэ Союзай зэргэ оршон, амгалан тайбан байдалда байхаяа эрид шууд эрмэлзэдэг тухайнь энэ шиидхэбэри гэршэлэн харуулна гэжэ статья соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ шиидхэбэри Американшье, бүхы дэлхэйн бусад арадуудташье эгээл иимэ гол удхашанартай. Гүрэнэй департаментын энэ тэрэ юумэ болоо гэжэ таамаглан хэлэһэн юумэнүүд гү, али «Нью-Йорк таймс» газетын хороор хошхорһон редакционно статьянууд энэ шиидхэбэриин гол шухала удхашанарые, һургаалые оройдоошье далдалжа шадахагүй.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй июньскэ Пленум XX съезд дээрэ политическэ хараа шугамай зүб абтаһые эрид шууд харуулаад, можо болон таһаржа, энэ хараа шугамда эсэргүүсэн, съездын абаһан шиидхэбэринүүдые ондоо болгохо һанаатай байгшадые хатуугаар хэһээбэ гэжэ статья соо тэмдэглэгдэнэ.

Өөрынгөө орон дотор эб найрамдалай, демократиин болон социализмын түлөө тэмсэжэ байхадаа, эгээ түрүүн социализм байгуулһан гүрэндэ юун болоҗо байнаб гэжэ бидэнэр тон анхаралтайгаар, хёрхоор эдаглан харадагбди гэжэ газетэ бэшэнэ. 200 миллион советскэ хүнүүдые толгойлжо байһан партиин таһаршагүй нэгэдэлые улам бэхижүүлхын түлөө советскэ коммунистнуудай гаргажа байһан оролдолгыень бидэнэр тон халуунаар дэмжэнэбди.

„Коламбиа Бродкастинг Систем" гэжэ Америкын радио дамжуулгын компаниин түлөөлэгшэдтэй Индиин премьер-министр Неру хөөрэлдөө хэбэ

Индиин премьер-министр Неру «Коламбиа Бродкастинг Систем» гэжэ Америкын радио дамжуулгын компаниин түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, энэ хөөрэлдөөниинь июлиин 7-ной үдэр радиогоор, мүн телевизорээр дамжуулагдаһан байна. Неру уласхоорондын политическэ асуудалнууд тушаа тогтожо хэлээд, Индиин дотоодын болон гадаадын политика тушаа корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусаа.

Бандунгда болоһон конференцидэ хабаадалсаһан оронуудай түлөөлэгшэд дахин сугларжа, шэнэ конференци хээ һаань һайн байгаа гэжэ табигдаһан асуудалда харюусахадаа Неру хэлэбэ. Энэ конференци хэзээ нэгэтэ боложо болохошье, мүн тиихэдээ туһатайшье байжа болохо гэжэ Неру мэдүүлбэ.

Эйзэнхауэрэй түсэб тухай хэлэхэдээ, энэ түсэбые арадууд балай ехээр дэмжэнэгүй гэжэ Неру мэдүүлээ.

Буу зэбсэг хуряаха асуудал шадаал һаа түргэн шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ Неру тэмдэглэбэ. Энэ асуудалай шиидхэгдээ һаань, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларха, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ этигэлсэдэг һайн харилсаан тогтохо һэн. Юрэдөөл мүнөөнэй байдалые хубилгаха юумэн гээшэ буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал байна гэжэ Неру онсолон тэмдэглэбэ.

Ондо ондоо политическэ, экономическа системэтэй дээрэһээ, бусад гүрэнүүдтэй зэргэ оршон байхые хүсэдэггүй хүнүүдые Индиин премьер-министр буруушаагаа, Ондо ондоо үзэл бодол баримталдаг гү, али ондо ондоо экономическа, политическэ системэтэй хоёр орон хоорондоо заабол арсалдаатай байха ёһотой гэһэн бодолые буруу гэжэ тоолоноб гэжэ Неру мэдүүлбэ. Энэ бодол үни хуушараа... Багашье, ехэшье ороной аюулта добтолго хээ һаань, тэрэнь мүнөө ямаршье аша үрэтэй байхаяа болёо.

Нерутэй хөөрэлдэгшэдэй нэгэн Кашмир тухай асуудал һураба. Энэ асуудал аяар 9 жэлэй урда тээ хуулита ёһоор шиидхэгдэжэ, Кашмир Индитэй нэгэдэһэн байгаа гэжэ Неру мэдүүлбэ. Кашмир хадаа Индиин союзай таһаршагүй хубинь, Индиин нэгэ автономно штат гээшэ гэжэ Неру онсолон тэмдэглэбэ. Гэбэшье, Пакистанай правительствын зүрюу политика ябуулдаг дээрэһээнь энэ асуудал эсэслэн шиидхэгдээдүй гэжэ Неру тэмдэглэбэ.

Хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ Неру Индиин доторой асуудалнууд дээрэ тогтожо хэлэһэн байна.

Рене Котиин мэдүүлгэ

ПАРИЖ, июлиин 9. (ТАСС). Франциин Республикын президент Рене Коти Мюлуза гэжэ нютагта үгэ хэлэхэдээ, Алжирта яажашье байгаа һаань, бэеэ даанхай байдал олгогдохо ёһогүй гэжэ мэдүүлбэ. Хэрбээ Алжир бэеэ даанхай гүрэн болоо һаа, амяараа гүрэн байжа шадахагүй, мүн орон доторхи Европын болон мусульман хүнүүдые һайн харилсаатай байлгажа шадахагүй. Тиимэһээнь Алжирые амяараа гүрэн болгохонь буруу гэжэ Коти хэлэбэ.

Дутагдалнуудаа дары усадхаха

Хүдөө нютагта олониитын хүдэлмэри эрид һайжаруулха зорилго культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда партиин XX съезд табиһан байна. Энээниие бэелүүлхын талаар Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Тарбагатайн аймагай Кировэй нэрэмжэтэ түрүү колхозууд ехэхэн оролдолго гаргана. Эдэ, мүн бусадшье олон колхозуудта культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд түхэреэн жэл соо хүдэлмэрээ һуларуулнагүй. Клуб, библиотекэ, улаан булан болон культбазануудай ажалда колхозуудай партийна эхин организацинууд, правленинүүд саг үргэлжэ анхаралаа табижа байдаг. Эдэ эмхи зургаануудые үбэлдэ эртээнһээ бэлдэдэг, гэр байрануудыень заһабарилдаг, мүн бусад туһаламжа үзүүлдэг байха юм. Тиигээгүй һаа, хүйтэн, задагай зайдан клуб, библиотекэ, улаан булангуудта һайн хүдэлмэри ябуулжа болохогүй байһаниинь мэдээжэ.

Гэхэтэй хамта, республикын культурно-гэгээрэлэй олонхи эмхи зургаануудта үбэлдэ бэлэдхэлгэ тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Зэдын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн, Иволгын, Кяхтын, Хоринн болон бусадшье аймагуудай Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд уншалгын байшан, хүдөөгэй клуб, Культурын байшан болон библиотекэнүүдые үбэлдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Тэрээнһээ боложо эдэ аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанuудай нэгэниишье үбэлдэ бэлэдхэгдээгүй байһаар.

Зарим аймагуудта культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд мүнгэ зөөреэр муугаар хангагдана. Гэр байрануудые эртээнһээ заһабарилха, түлеэ бэлдэхэ, зэр зэмсэг, элдэб хэрэгсэлнүүдые, библиотекэнүүдтэ шэнэ номуудые худалдан абаха хэрэгтэ энэ һаад хэнэ.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үбэлдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэриие Агуу ехэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн һайндэр болотор дүүргэхэ шухала байһые республикын Культурын министерство аймагуудай культурын таһагуудта үшөө февраль һарада зааһан байгаа. Энээниие бэелүүлхын тула Культурын министерстводэ, аймагуудай культурын таһагуудта тусхай суглаанууд үнгэргэгдөө һэн. Эдэ суглаанууд дээрэ республикын культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудтахи дутуу дунданууд элирүүлэгдэһэн, үбэлдэ бэлэдхэлгын хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байна. Хэгдэжэ байгаа хүдэлмэри шалгахын тула Культурын министерствоһээ хүдөөдэ хүнүүд эльгээгдэһэн байгаа.

Капитальна заһабарилга хэгдэжэ, полнуудынь заһан һэльбэгдэхэ, потолок дээрэнь шорой гаргаглаха, хаяалагдаха, шэнэ рама, үүдэ хэгдэхэ хүдэлмэри гүрэнэй. 67 эмхи зургаануудай гэр байрануудта хэгдэхэ ёһотой байгаа һаа, 23 эмхи зургаануудайхидань хэгдээ, мүн 119 эмхи зургаануудай гэр байрануудта бага сагын заһабари хэгдэхэ ёһотой байһан һаа, тэрэнэй 39-ниинь заһабарилагдажа эхилээ.

Түлеэ бэлдэлгэ мүн лэ муугаар ябажа байна. Хэрэгтэй түлеэнэй 50 процентнь бэлдэгдээ, 15 процентнь байрадаа шэрэгдэн асарагдаа.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэл Зэдын, Мухаршэбэрэй, Иволгын, Кударын аймагуудта илангаяа муугаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай капитальнаар заһабарилагдаха 8 клуб болон библиотекэнүүдэй гэр байрануудай оройдоо нэгэниинь заһабарилагдажа эхилээ. Мүн бага сагаар заһабарилагдаха 11 гэр байрануудай 3-ниинь заһабарилагдажа байна. Эндэ түсэбэй ёһоор 1908 кубометр түлеэн бэлдэгдэхэ ёһотой байгаа һаа, 50 процентнь гэхэ гү, али 948 кубометрынь бэлдэгдээ. Хэтэрхэдээ бэлдэгдэһэн бүхы түлеэниинь зөөгдэжэ асарагдаагүй, ой модон соогоо байһаар. Аймагай культурно-гэгээрэлэй 29 эмхи зургаануудай 19-ниинь нэгэшье кубометр модо бэлдээгүй. Эдэнэй тоодо Гашейн, Занданай, Суулгын, Подлопатинска, Октябрьска, Сутайн хүдөөгэй клубууд болон библиотекэнүүд оролсоно.

Мүн Кабанскын аймагта иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. 8 хүдөөгэй клубай 4-ниинь капитальнаар заһабарилагдаха, 3-ниинь бага сага заһабарилагдаха ёһотой байгаа. Гэбэшье, эдэнэй нэгэниишье заһабарилагдажа эхилээдүй. Илангаяа Брянска клуб («Коммунизм» колхоз) заһабарилагдахаар болонхой. Юундэб гэхэдэ, энэ оной апрель һара соо клубай потологынь унашаһан байна. Тресковско, Посольско, Степнодворецкэ, Колесовско, Твороговско хүдөөгэй клубууд заһабарилагдажа эхилээдүй. Культурын эмхи зургаануудай хэрэглэмжэдэ оройдоо 450 кубометр түлеэн бэлдэгдээ, тэрэнэйнь хахадынь зөөгдөө.

Яруунын аймагай культурын 2 байшангуудай нэгэниинь капитальнаар заһабарилагдажа байна. Хүдэлмэришэдэй үгы дээрэһээ нүгөөдынь заһажа эхилээдүй. Хүдөөгэй клубуудай 5-ниинь заһагдажа эхилэнхэй. Үшөөл бага хэмжээнэй түлеэн бэлдэгдэнхэй. Нёдондо Кяхтын аймагай 8 клуб үбэлдэ муу бэлэдхэлтэй байгаа. Жэшээлхэдэ, Ново-Десятниковска хүдөөгэй клуб энэ шалтагаанһаа үбэлэй эхэнхи сагтань хаалтатай байһан юм. Үбэлэй һаранuудта уранһайханай самодеятельностиин хүдэлмэри энэ шалтагаанһаа байшаһан юм.

Хүдөөгэй клуб болон библиотекэнүүдые элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангалга тон муу байна. Республикын клубууд болон библиотекэнүүдэй хахадһаа ехэнхинь юрын һандали, стол болон бусад мебельнүүдээр хангагданагүй. Бии байһан хэрэгсэлнүүд һандархай, заһагдахаар болошонхой. Мүн сценэнүүд муугаар түхеэрэгдэнхэй. Тэндэхи хүшэгэнүүд хуушаржа, хахаршаһан гү, али оройдоо үгы байха юм. Иимэ ушарнууд Бичурын, Кяхтын, Яруунын болон бусад аймагуудта үзэгдэнэ.

Гүрэнэй бюджедэй ёһоор хүдөөгэй клуб, библиотекэнүүдтэ мүнгэн зөөри багаар энэ жэлдэ һомологдоо. Энээниие хараадаа абажа, культурын эмхи зургаануудай гэр байрануудай заһабарилгада колхозуудай, эд хэрэглэгшэдэй кооперацинуудай культфонднуудаар хараалагдаһан мүнгые хэрэглэхэ ёһотой бологдоно. Харин, энэ мүнгые колхозууд командировочно түлбэридэ, эд хэрэглэгшэдэй кооперациинхид элдэб суглаануудые үнгэргэлгэдэ гаргашална. Колхозой болон кооперативна мүнгэ зөөриие хайша хэрэгээр гаргашалдаг, арад зоной мүнөөнэй культурна эрилтэнүүдые мэдэдэггүй хүтэлбэрилхы хүнүүдтэ зэмэ амасуулжа, хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Закаменай, Заиграйн, Зэдын, Кударын аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта элдэб хэрэгсэлнүүдые, номуудые худалдан абахын тула мүнгэн зөөри багаар һомологдоно. Зэдын аймагай Зэдын, Цагаан-Усанай Культурын байшангуудта, аймагай библиотекэнүүдтэ элдэб хэрэгсэлнүүдые абахын тула сметээр хараалагдаһан 28,6 мянган түхэригэй оройдоо 700 түхэригынь, номуудые худалдан абахын тула хараалагдаһан 4,7 мянган түхэригэй—900 түхэригынь гаргашалагдаһан байна. Хүдөөгэй клуб болон библиотекэнүүдтэ элдэб хэрэгсэлнүүдые худалдан абалгада хараалагдаһан 13,4 мянган түхэригэй 500 түхэригынь, номуудые худалдан абалгада хараалагдаһан 11,9 мянган түхэригэй нэгэшье түхэриг гаргашалагдаагүй.

Заиграйн аймагай Шэнэ Бэреэнэй клуб мүнгэн зөөриин үгтэдэггүй дээрэһээ заһабарилагданагүй. Аймагай культурын таһагай мүнгэ эрижэ, финансын таһагта хэды дахин хандахадань арсаһан байна. Ажахын гаргашалгада хараалагдаһан мүнгэнэй 25 процентнь энэ аймагта гаргашалагдаа. Мүн Кударын аймагай хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ хараалагдаһан 2 мянган түхэриг гаргашалагдаагүй зандаа үлэшөө. Культурын эмхи зургаануудай мүнгэ зөөреэр иимэ муугаар хангагдажа байһан жэшээнүүдые хэлэхэ болоо һаа олон. Энээнһээ боложо библиотекэнүүдэй гэрнүүд заһагданагүй, хэрэгтэй хэрэгсэлнүүд худалдан абтанагүй, библиотекын номой фонднууд нэмээгдэнэгүй.

Заһабарилгын, барилгын материалнуудаар муугаар хангагдадаг дээрэһээ, зарим аймагуудта культурын эмхи зургаануудай гэр байрануудай заһабари, барилга хэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагай Зарубинска хүдөөгэй клуб модо шулуунай үгы дээрэһээ заһабарилагданагүй. Колхозой правлени модо зөөжэ асархабди гээд лэ, хэлэһэнээ дүүргэнэгүй. Энээнһээ боложо, энэ клуб саг соогоо үбэлдэ бэлэдхэгдэнгүй үлэжэ магад. Мүн иимэшүү байдал Закаменай, Кударын, Кяхтын, Яруунын аймагуудта дайралдана.

Эдэ дутагдалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, республикын аймагуудай партийна, советскэ органууд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэхэ асуудалда анхаралаа үшөө багаар хандуулна. Республикын Культурын министерство мүн лэ һанаагаа зобоногүй, эндэхи хүдэлмэрилэгшэд хүдөө гаража, байра дээрэнь хэмжээ абанагүй.

Культурын министерство, аймагуудай культурын таһагууд бии байһан горьтойхон дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхажа, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ һайнаар бэлдэхэ ёһотой.

М. ХАБАЛОВ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ.

Манай республикын hонин

Оролдосотой багша

Мария Андреевна Пежемская багшаар хүдэлхэ зуураа хүүгэдтэ гүнзэгыгөөр ойлгуулхын тула үнэн зүрхэнһөө оролдон хүдэлдэг, hурагшадай үзэхэ материалые hонирхолтой бэ ойлгосотойгоор заахын тула тэрэ өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые хододоо дээшэлүүлжэ байдаг.

Хэшээлдээ hайн бэлэдхэлтэй ерэжэ, урогоо ехэ ойлгомжотой hайнаар үнгэргэдэг, хүүгэдтэ энэрхы зохидоор хандадаг дээрэһээ Мария Андреевна хүүгэд ба түрэлхидэй дунда хүндэтэй болонхой.

Оролдосотой багша 16 жэлэй турша арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудта хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэйнгээ 10 жэлынь холын Аха нютагта хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мария Андреевна Пежемская.

П. Жужаев.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй семинар

КПСС-эй Зэдын айком хонин ажал тухайда колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй семинар hаяхан үнгэргэбэ. Семинарта хабаадагшад hонин лекцинүүдые шагнаа.

Бурят-Монголой зоотехнарна институтдай ахалагша hургагша, ассистент Менжинов «Хонидой анатомо-биологическа онсо шэнжэ, хонидой үдэн олошорхо физиологи ба hүбайралгатай тэмсэхэ» гэжэн лекци уншаа.

Тиигээд тус институтдай кафедрые даагша ветеринарна науканууддай кандидат нүхэр Ламкин «Хонидой халдабаригүй үбшэн ба тэрээнтэй тэмсэл» гэжэн лекци уншаа. Мүн институтдай кафедрые даагша ветеринарна науканууддай кандидат нүхэр Овчинников «Хонидой бруцеллёз үбшэн, тэрээнтэй тэмсэл» гэжэн лекци семинар дээрэ уншаhан байна.

Тэрэшэлэн семинарта хабаадагшад Иволгын племрассаднигай дэргэдэхи искусственна аргаар мал үрэжүүлдэг гүрэнэй станцида экскурсаар ошожо, хони үрэжүүлгын бэлэдхэлэй хүдэлмэритэй танилсаа.

Н. Цыбенов.

Улаан тугта фермэ

Кяхтын аймагай Калинишно тосхоной фермын hаалишад энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1800—2000 литр hү hааха уялга абаад эршэмтэйгээр тэмсэжэ байнхай. Июлиин 1-нэй мэдээгээр фермын түрүү hаалишан Гайфулина үнеэн бүриһөө 1348 литр hү hааба. Энэнь нёдондо бүхы жэлэй туршада hааhанhаань 30 гаран литрээр ехэ болоно. Энэ нүхэр зунай hарануудта үнеэн бүриһөө 250—250 литр hү hааха гэжэн уряалтай колхозойнгоо hаалишадта хандаhан байха юм. Нүхэр Гайфулинагай хэлэhэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай.

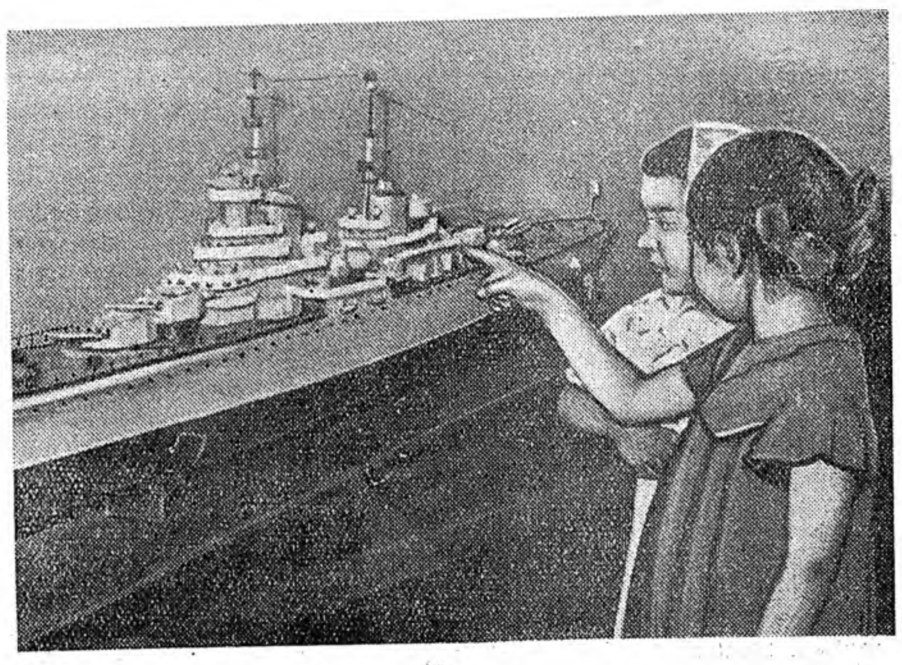
Комсомолой путевкоор hаалишан болоод ерэhэн Мария Шустова hайн амжалта туйлажа эхилээ. Үнгэрhэн июнь hарада залуу hаалишан үнеэн бүриһөө 291 литр hү hааба. Мүн Рая Сябитова ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандана. Үдэрэй хуриим сахижа, үнеэдэ hайнаар харуулhална.

Энэ фермын үнеэд зунай сагта түхэреэн сүүдхэдэ адуулагдана. Мал адуулагша Иван Андреевич Вершинин бэлшээриэ hайса мэдэхэ хадаа үнеэдэ ногооной hайн ургасатай газараар бэлшээнэ.

Тус фермын hаалишад ажахын жэлэй 9 hарын дүнгөөр колхоз дээрэ түрүү hуури эзэлжэ, колхозой правлениин, партиина организациин дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шантайгаар абаа.

Г. Овсянкин.

Уран дархалалгын выставкэ

Үхибүүдэй техническэ болон уралан дархалалгын 4-дэхи республиканска выставкэ Улан-Үдэдэ боложо дүрэбэ. Выставкэ дээрэ республикын город, аймагуудай hургуулинуудай hурагшадай бүтээhэн гоё hайхан зүйлнүүд олоор харуулагдаа.

Улан-Удын эдир техникүүдэй станциин hурагшад Т. Кравцов, А. Крутилов, С. Бурлаков гэгшэдэй бүтээhэн «Богдан Хмельницкий» гэжэ хүнгэн крейсерэй хүдэлдэг модель выставкэ хабаргшадай анхаралые хандуулба. Залуу техникүүдэй хүдэлмэри нэгэдэхи шанда хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Богдан Хмельницкий» гэжэ крейсерэй модель харуулагдана.

А. Кочергинэй фото.

Графигhаа түрүүлэн ажаллана

Республикын гол мүрэнүүдээр модо урадхуулга мүнөө түлэг дундаа ябана. Улан-Удын модоной заводто үдэртөө 2,5—3 мянган кубометр модон уhанhаа гаргагдажа зариманиинь болбосоруулагда сэхэ орожо, зариманиинь штабельда ябталагдана.

Жэлэйнгээ түсэб Октябриин hайндэр болотор дүүргэхэ гэжэн уялгаа модоной заводойхид амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Хахад жэлэй, мүн июнь hарын түсэб болзорhоонь урид үлүүлэн дүүргэгдээ. Гансахан июнь hарада тус завод түсэбhөө гадуур хахад миллионhоо үлүү түхэриггэ продукци гаргаа.

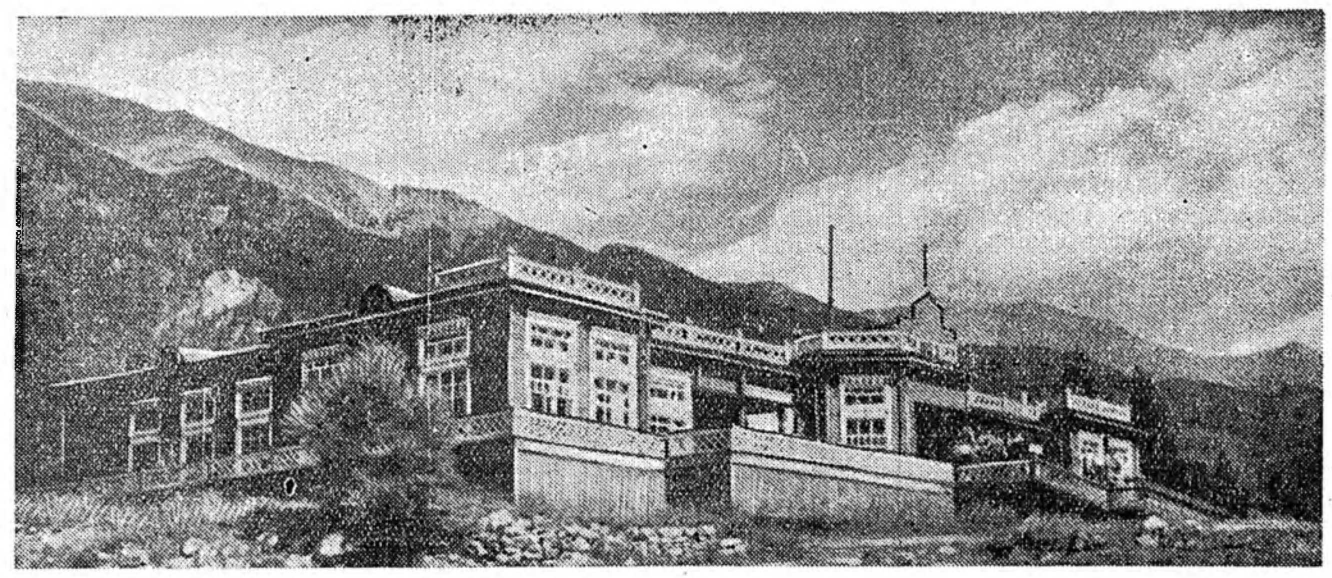
Заводой бүхы цехүүд энэ үдэрнүүдтэ графигhаа үлүүлэн ажаллажа байна.

А. Николаев.

Угын гол дээрэ.
О. Березковой фотоэтюд.

САРЬДАГАЙ ХОРМОЙДО

1. Гушан гурбан мундарга

Зулгы hайхан зунай сагта, хүхэ ногооной гаража, хүхы шубуунай донгодожо байха үедэ Түнхэн нютагаар ябахада үзэсхэлэн hайхан байдаг.

Хамагай түрүүн танда юун харагдахаб гэхэдэ, Түнхэн нютагай хоймор талаар зүүн баруулжаа hунаhан сахюур сагаан оройтой Саян уулын үндэр томо байсанууд hүр жабхалантайгаар жэрылдэн байдаг.

Эдэ шобогор байсануудые нютагай зон «алтан мундаргануудэ» гэжэ гоёхоноор нэрлэдэг. Саян hарьдан 33 мундаргатай юм. «33 алтан мундарга» гэжэ түүхэ домогтошье ороhон байха. Гушан гурбан алтан мундаргын саhан малгай зунай тэн болотор хайлангүй сайбартажа хэбтэдэг. Харин июнь hарын халуун наранай элшэдэ диилдэн мундаргануд саhан малгайгаа hэлгэжэ, хүхэ ногоон хүнжэлөөр хушагдадаг байна.

2. Хэнгэргын 12 хүүюур

Хоёр иимэ мундарга байсын хоорондохи хүнды жалга соогуур түргэн урасхаалта Хэнгэргэ гол хүүген шааян, хөөhэтэн урдажа байдаг. Хэнгэргэ, арюухан Хэнгэргэ! Шам тухай хэды гоё үгэнүүд хэлэгдэнэ гээшэб? Хэды олон шүлэгүүд зохёогдонхойб? Тээд шинии байгаалита hайхан шарай түхэлыешни ямаршье гоё, хэдышье зулгы үгэнүүдээр дүүрэн хүсэдөөр хэлэжэ болохо аал? Үгы даа...

Хэнгэргэ голые үгсэн, үндэр хадын эрмэгээр өөдөө дабан ошоходо эгсэ үндэр эрмэг шулуун байсын хоорондуур Хэнгэргын эгээн ехэ, нэгэдэхи хүүюур 7 метр дээрэhээ хөөhэтэн унажа байдаг.

Хадын зүргэ харгыгаар саашаа дабан ошоходо Хэнгэргын хоёрдохи хүүюур мүн лэ сайбартан дээрэhээ унажа байгша.

Хэнгэргэ гол хамта 12 хүүюуртэй юм. Хэнгэргын түргэн урасхаалта уhанай хүсэн миин хосорноргүй. Мүнөө энэ гол дээрэ хоёр багашаг электростанци баригдаанхай. Колхозууд Хэнгэргэ дээрэ 4—5 тээрмэ барьяд, ороохо тарялгаа татажа талхан болгодог.

3. hэмүүн ундын дэжэ

hарьдаг Саянай хормойдо, үзэсхэлэн гоё байгаалитай, хуhан, шэнэhэн, нарhан, уляhан модоной, мүн элдэб янзын ургы сэсэгүүдэй урматай hайхан үнэрөөр анхилжа байдаг газарта Сарьдагай аршаан оршодог.

Газар дороhоо бурьялан гаража байhан булагай уhые ундалаад үзэхэдэ юрын уhанда орходоо жэшэзгүй зөөлэн шэнги, тад ондоо амтатай байдаг. Энэ хадаа hэмүүн ундын дэжэ—аршаан гээшэ. Эндэ хамта 7 иимэ булаг аршаан бурьялан гаража байдаг. Тэдэнэй зариманиинь hайса шэнжэлэгдэhэн, нүгөөдэ зариманиинь шэнжэлэгдээгүй юм. Гурбадахи, долоодохи булагууд эгээн hайн хүсэ тоологдодог. Гурбадахи булаг 17 метр газар дороhоо гарадаг гэлсэдэг. Эндэ байгаашаад аршаан уухаhаа гадна, минеральна уhанай ваннада ородог.

Хүн зондо байгаалиин бэлэглэhэн иимэ hайн, эм дом болодог hэмүүн ундын дэжэ—аршаан hэзгүй ошоhон хуушан сагта балар мууhагаар хэрэглэгдэдэг байгаа.

Имагтал Совет засагай жэлнүүдтэ байгаалиин энэ баялиг ажалша зоной мэдэлдэ ороо. Мүнөө эндэхи аршаанда жэл бүри хэдэн зуун колхозниггууд, хүдэлмэришэд, интеллигентнэр амаржа, бэе махабадаа hайжаруулдаг, аргалдаг байна.

Аршаан дээрэ хаа хаанаhаа ерэhэн хүн зонтой — Зэдын хонишодтой, Мухаршэбэрэй, Бичурын таряашадтай, Черемховын, Галуута Нуурай нүүрhэ малтагшадтай, Ангар ГЭС-эй барилгашадтай уулзахат.

Мүнөө аршаанай хоёрдохи сезон түлэг дундаа. Тэндэ 400—500 хүн амаржа байнхай.

4. Минеральна ундын завод баригдана

Кальци, магни болон бусад холисынгоо талаар Сарьдагай аршаан гансашье манай Байгал шадарай олон тоото аршаануудhаа бэшэ, харин Абасс-Туман болон Кисловодск гэжэ ороной мэдээжэ аршаануудhаа зарим ушарта үлүү hайн гэгдэдэг. Иимэл хадань аршаание шэл соо эюулжэ, холо ойрын хото городуудта, аяар холын аймаг, нютагуудта эльгээхэ гэжэн зорилго табигдаhан юм. Тиин гурбадахи булагай хажууда түсхай цех эмхидхэгдээ.

— Хэрэгтэй юумэрээ дүүрэн хангагдаад байбал хахад миллион шэл аршаан эльгээжэ шадахабди, — гэжэ цехые даагша нүхэр Сороковиков хэлэнэ.

Энэ цех ганса зунай сагта, май hараhаа октябриин хахад хүрэтэр хүдэлдэг юм. Цехын түхеэрэлгэ бирагүй. Тиимэhээ Түнхэнэй эдеэ хоолой комбинат аршаан шэлдэ хэжэ наймаанда гаргаха хэрэгые бүри үргэдхэхэ зорилгоор шэнэ, томо завод эндэ барижа эхилээ. Мүнөөнэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаhан энэ завод сезон соо миллион шэл аршаан наймаанда эльгээжэ шадаха юм.

5. Амаралтын байшангууд

hүүлэй сагта Сарьдагай аршаанда Түнхэнэй колхозууд өөhэдтөө амаралтын байшангуудые барижа захалаа.

hайшаалтай энэ хэрэгые эгээн түрүүн Тоорын сомоной «Путь Коммунизма» колхозой түрүүлэгшэ Еши Нимаевич Холбоев үүсхэhэн байна. Түрүүлэгшынгээ үүсхэлые артелиин гэшүүд hайшаан дэмжээ. Мүнөө Хэнгэргэ голой баруун эрьедэ, нарhан тужа соо hаруул уужам амаралтын байшан баригданхай. Июнь hарада энэ байшан соо колхозниггуудай хүүгэд лагерьта байгаад тараа. Мүнөө эндэ хэдэн арбаад колхозниггууд амаржа байнхай.

Энэ байшантай зэргэлээд үшөө нэгэ, бүри ехэ байшан баригдажа байна. Энэ хадаа XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой амаралтын байшан болохо юм.

М. Саридыков.

Механизаторнуудай үдэр

hаяхан Яруунын аймагай Эгэтын МТС-тэ механизаторнуудай үдэр тон хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэгдөө.

...МТС-эй клубай газаа ойhоо hаяхан асаргадаhан хуhа модоор тойруулан hүндэртүүлэн багахан сценэ хэнхэй. Дээрэнь улаан буд хушалтатай ута стол. Хажуудань трибуна. Сценын тээ дээгүүр улаан буд дээрэ «МЕХАНИЗАТОРНУУДТА АМАР МЭНДЭ!» гэжэн амаршалга бэшээтэй. Механизаторнуудай зүблөөнэй президиумдэ МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, түрүү механизаторнууд, тракторна бригадын бригадирнууд.

Яаралтай түргөөр бүтээгдэhэн ябгаhан hандай дээгүүр трактористнууд, комбайнернууд, колхозниггуд, айлшад hууна.

Арьбин талын ээдэй, адар тумэр моритоной hайндэр эхилбэ. МТС-эй директор Семен Петрович Танхасаев «Хахад жэлэй туршада механизаторнуудай хэhэн ажалай дүн, тэдэнэй саашанхи зорилго» гэжэн элидхэл хэбэ. Ехэ ажалай хэрдэhэндэ урмашахынгаа, зарим түрүү трактористнуудай түйлаhан амжалта хаража баярлахынгаа хажуугаар, ажахын энэ хахад жэл соо ушарhан дутуу дунда зүйлнүүд түхай хэлэбэ. Тиин саашадаа хамаг хүсэеэ сүм элсүүлжэ, ажалай удаадахи шата болохо колхозой малда үбэлдөө хүсэд хүрэхэ эбэг дэлбэг тэжээл бэлдэжэ үгэхэ тухай тоггожо хэлэбэ.

Ажахын жэлэй түрүүшын хахадай дүнгөөр зөөлэн хахалалгада оруулхада 15 хүсэтэ трактораар 370 га элдүүрилhэн Георгий Воробьевой бригада нэгэдэхи hуурида гаража, МТС-эй дирекци болон партиина эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абаба. Нүхэр Воробьевой бригада Комсомольско сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг юм. МТС-эй найр дээрэ байhан тус колхозой түрүүлэгшэ В. П. Фомин колхозойнгоо үмэнhөө эрхим түрүү механизаторнуудаа 700 түхэриггөөр шагнаба.

Эгэтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Г. Белоусовай тракторна бригада дамжуулгын Улаан туг абаха кандидат болобо. Колхозойнь правлени урагшатай hайнаар ажаллаhан трактористнуудтаа баяр хүргэжэ гармошкоор шагнаа. Энэ шагналые нэрьемэ альга ташалга доро колхозой партиина эхин организациин секретарь Василий Шлыков нүхэр Белоусовта барюулба.

Энээнэй hүүлээр МТС-эй дирекци түрүү механизаторнуудтаа шан барюулба. Хамтадаа гуша мянгаад түхэриггэй шан мүнгөөр болон үнэтэ бэлэгүүдээр үгтэбэ. Тракторна бригадые ударидахынгаа хажуугаар комбайнераар хүдэлмэрилhэн Георгий Воробьев 1.650 түхэриггөөр шагнагдаба. Тэрэнэй бригадада «ДТ-54» трактораар хахад жэл соо 632 га газар элдүүрилhэн ба горючи ехээр алмаhан Павел Туйзов, 615 гектар элдүүрилhэн Иван Осипов болон бусад бии. Эхнэр трактористнууд Бабу Гуруева, Елена Климова гэгшэдэй эрхим hайнаар ажаллаhанаинь түлөө платиин бүдөөр шагнаба.

Үдэшэлэн Эгэтын МТС-эй уранhайханай самодеятельностиин гэшүүд hонирхолтой концерт харуулба. Үглөөдэрынь механизаторнуудай hайндэр МТС-эй харьяата колхозуудай hайндэртэй нэгэдэжэ, Ехэ Тахяаша гэдэг сэсэрлиг hайхан талада Үдэ голой эрьедэ үргэлжэлбэ. hайндэрэйхээр хубсаhан хүхюун соготой хүн зон эндэ суглаанхай. Дуу шуун, хүхюутэй энеэдэн, наадан зугаа бухэли үдэртөө таhарагүй. Спортивна мурысөөн, бүхэ барилдаан боложо, найр наадан, бурядай hур харбаан hайнаар үнгэрөө.

Мүнөө эгэтынхид үбhэнэй хүдэлмэридэ хамсыгаа шуужа орохоор зорижонхой.

Г. Чимитов.

Колхознигууд пенси абаха болобо

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд О. Гуржапов, Ц. Бадмаев, Ц. Норбоев, А. А...шеев, Д. Гармаев, Д. Батамункуев гэгшэд колхоз тоггоhонhоо хойш hайнаар ажаллажа байна. Мүнөө жалай наhанhаа гарабашье тэдэнэр ажаллаhаар.

hаяхан болоhон хамтын суглаан дээрэ эдэ колхозниггуудта колхоз хүндэтэ ажалшад гэжэ нэрэзэр үгтөөд, hарын 120 түхэриг пенси үгэжэ байха гэжэ шиидхэгдэбэ.

Т. Батомункуев.

Булгаша үбгэн

Хоринн аймагай «Победа» колхозой гэшүүн Иосиф Федорович Паршуков энэ жэл 77-той болобо. Эдир залуу наhатайhаа нүхэр Паршуков ангуури хэжэ эхилhэн юм. Энэ жэлэй турша соо энэ нүхэр 78 шэхэ хорёод баабгай, хэдэн зуугаад булга бариа. Гансахан ангуурин hүүлэй 4 сезондо 83 булга барижа гүрэндэ тушаагаа.

Агнуури хэхынгээ хажуугаар нүхэр Паршуков үндэр наhатай болобошье колхозой ажахыда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Нёдондо Иосиф Федорович 100 гаран ажалта үдэр олоо.

Ц. Цыдыпов.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00472. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3847.